

העם הכתיר את ביאליק כמשורר לאומי

הז שני רבות ששמואל אבנרי, איש בית ביאליק, מטפל בשקידה בכתביו וקורות חייו של המשורר, ולמעשה בנה כמעט מאפס את הארכיון להשיב לביאליק את מעמדו במרכז התרבות הישראלית, ועל הדרך להפריך כמה עלילות שנכרכו בשמו / **אריאל הורוביץ / צילום: יוסי זליגר**

את שמואל אבנרי, מנהל הארכיון והמחקר בבית ביאליק, אני פוגש בשעת בוקר מחוץ לביתו של המשורר הלאומי במרכז תל-אביב, בקצה הר הזבוע. הנושא את שמו, סמוך לבניין העירוני ההיסטורי. אבנרי, בן 71, מוליך אותי ברלת צרדית אל המדרגות שמובילות אל מרתף הבית, מדליק את האור ומציג בפניי את הארכיון: שולחנות עץ ארוכים, ומסביב ארונות עמוסים בספרים העוסקים בביאליק ובכני דורו. באמצע החדר ישנה רלת נוספת, ואני שואל את אבנרי מה מסתתר מאחוריה. "זה קודש הקודשים", הוא משיב ברצינות תזמית. "אם במקרה נכללת הבוקר במקוון, אהבתי לא יבול לעשות לי את זה."

טוב. בוא ניכנס."

קודש הקודשים של בית ביאליק כולל שורה של ארונות ברזל, וכרם, כסטריליות קפריזת, נשמרים כתבי יד של ביאליק, פתקים שכתב, מכתבים שמענו אליו ומכתבים ששלח, טיוטות ונאומים. מאחורי הארונות שולף אבנרי נייר צהוב, ועליו, ככתב יד עגול וקטן, שורות שורות צפופות ורדודות טיוטה של "אל הצפור" מ-1892. אבנרי הניע לכאן לפני שני עשורים, בנה את הארכיון כמעט מאפס, והפך אותו למרכז המידע והמדע הקלאסיטיבי על המשורר, שהלך לעולמו ב-1934. כעת הוא מפרסם את "כמה ביאליק יש?" (בדוצאת ידיעות ספרים), ספר עב כרס, מרתק, המאגד פרטים ואדיבעה מאחורי שכתב על ביאליק – רובם פרוסום מעל דפי העיתונות בשנים האחרונות – ושהם מברר אבנרי סוגיות היסטוריות ופואטיות בעולמו של המשורר: למה חסיו עם תנועת הפועלים, דרך האלטרנטיבה שהציע לביאליק ביהודה, ועד למצב הלקת הקבר שלו בבית הקברות טרומפלדור.

"מגילת האש" של בן-גוריון, אבנרי, שמעיד על עצמו שהוא "אוכל ביאליק, יש ביאליק וחולם על ביאליק", שופע פרטים ואנכי רדומות שהצטברו בעשורים האחרונים, ובאותה מידה נחוש ולהוטר להגן על רמוחו של המשורר נוכח מעי מרוו ההולך ופוחת, בעיניו, בציבוריות הישראלית, ואל מול חוקרי ספרות שמתחילים, לשיטתו, בהבנת השירה של ביאליק ומעמדו כיוצר. אני שואל את אבנרי מה הפך את ביאליק בשל"בים הראשונים של ררכו – הוא נולד ב-1873, למד בשיבת וולוז'ין ופרסם ב-1892 את "אל הצפור", שירו המורסם הראשון – ל"משורר לאומי". אבנרי

כתיר אותו כמשורר לאומי, אני לא בטוח שה היה קורה, אבל העם כבר בו. כשבי-1904 אהנו מוצאים מכתב גרתי של ארם שמבקש שביאליק יסייע לו במימון של מצבה, וכתב "לכבוד המשורר הלאומי", ברור שיש כאן משורר.

תגובה, תאונה ומצלמה

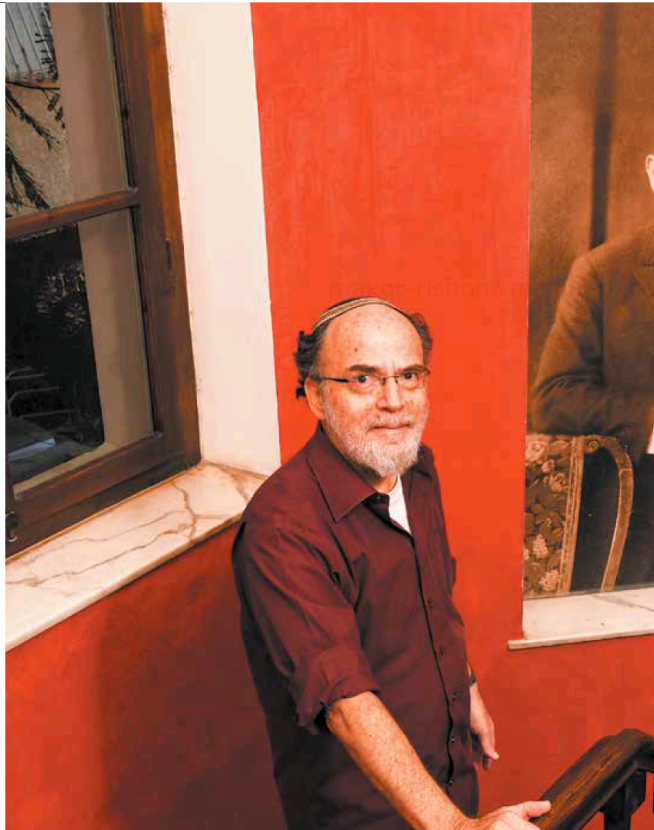
ביאליק של אבנרי הוא ביאליק אנשי מאור, והוא מוצג בספר על שלל תכונותיו: נדיבות וראגה לאחד אולם, אך לעיתים גם רגנות, רתנות וחסר סבלנות. אולם לצד ההיכנסים האנשיים הללו, וזאת כאשר הנטייה גם על התואר "משורר לאומי", וזאת כאשר הנטייה בחוגי הספרות בעשורים האחרונים היא להרגיש את הפנים הליריות של ביאליק, כמשורר אישי וקומו שהוציא מתחת ידיו שירי אהבה רגשיים ומופלאים. "אין אפשר להעלים מהדיכוי הלאומי", שואל אבנרי נרי כננני הגממה הו. "זה חלק של ביאליק, פעם מישו הציע לי לא להביא את המילה הזו, כי היא מרחיקה את המשורר מביאליק, ואני אמרתי 'אדרבה, הווקא בגלל זה צריך להשתמש במילה הזו, ולנסות לקרב את הביאליק דרך התואר הזה'. יש טענות בין לאומיות ללאומיות, אבל לא בגלל נידתע."

אתה מתאר בספר את ההשפעה של ביאליק על החייאת הלחץ העברית, במאמין נוסף של זמנתי כמשורר לאומי.

כן, משום שהשפה היא חלק בלתי נפרד מתחיה לאומית. הלאומיות עומדת על שלושה רבדים – שפה, ארץ ותרבות. וביאליק, למרות ששפת אימו היא יידיש, משקיע הרבה בהחייאת העברית. אני אומר 'חייאת'

מצביע על האופן שבו התקבלו שיריו בתחילת הדרך. "מהתחלה רואים שיש כאן שירה אחרת. זו לא המג ליצה השלטת אלא משוה חריש לגבורי, והמבקריו של הדרר מבינים את זה. יש ציפיה לגליונות הדיש של כתבי העת, לשרים נוספים שלו. כל שיר חריש מלבה את הסקרנות ומעורר ציפיה להמשך, וב-1901, כשמתפרסם ספר שיריו הראשון, יש התפי עלות גדולה מאוד, משום שפתאום רואים את מכלול היצירה. עוד קודם לכן אפשר להתבונן בהשפעה של השירים שלו, וזאת לפי ההערכת – אנשים מתיקים את השירים למכתבים שהם כתובים ומפיצים אותם הלאה. זו הייתה צורת התקשורת של אותם ימים, וכך יש בדינו את "מגילת האש" של ביאליק בכתב ידו של בן-גוריון.

"הבטר מונח על ראשו של ביאליק ב-1904, אחרי פרעות קישינב וביעור ההרבה", ביאליק או בן שלר שים ואחתי. הפואמה הזו, והתפוצה הענקית שלה – היא תורגמה ליידיש ולרוסית – קיבעה למעשה את רמוחו של ביאליק כמשורר לאומי, בדיווחו מבטא את הלאום, את החרדות ואת המאויים שלו, וגם את הפתרונות האפשריים למצבו. ביאליק לא רק מבכה את המצב, אלא גם מציע אלטרנטיבה. זה מה שהופך אותו למשורר לאומי. יש משפט מפורסם של לאה גולדברג, שאומרת שביאליק הוא המשורר הלאומי בגלל שירי הילדים שלו. אלה אכן שירים יפים מאוד, אבל לא זה מה שעושה אותו למשורר הלאומי אלא שירי התנוחה שלו, שכולם מנסים להתעלם מהם. "בסופו של דבר, מי שהכתיר אותו בתואר הזה הוא העם. אם הסופרים והמשוררים היו צריכים להי

לכלול גם מהדרה של התנ"ך והספרים היוצגים, וגם את משנה תורה לרמב"ם, לא כספר הלכה אלא כחלק מהתרבות העשירה שהיא הזוהרת שלנו".

אחד הסיפורים המופלאים שאנחנו מזכיר בספר הוא הסיפור על ביאליק שעיזב סגרייה בשבת בביתו, ויצר הבחנה בין חילול שבת במרחב הפרטי ובין חילול שבת בפרסית.

makor-rishon #מ

"הטענה של ביאליק הייתה שיש רובד שבין אדם לקטנו, אבל הפרדה, הציבורית, צריכה ללבוש את הלי בוש הלאומי. באחד המקומות הוא אמר שעישן סגרייה ברחוב בשבת רומה לעישן סגרייה במוזיאון, כשאתה מנסך יצירת אמנות חשובה עם הסגרייה. יש כאן עניין תרבותי. רובד נוסף הוא הכותבי – גם אם אנחנו לא שר מרים שבת, יש ציבורים דתיים שהרובד הזה מועזע אותם לגמרי. תחשוב על כך אפילו מובדנת תורמים – אנשים בחוץ לארץ תורמים לבניינה של הארץ מתוך הנחה שלא נבנית כאן עוד מדינה הולנית שמנותקת מן הממסדת, ובעיניהם למדינה כזו אין צידוק. אם אתה עוזב את הדת וגם נוטש את הקניינים התרבותיים שלה, איזה צידוק יש למדינה? השאלה הזו הרהיגה מאוד את ביאליק.

"בארצות מצאנו קבלות על תרומות שביאליק תרם ליישובות, ואנחנו יודעים על קשרים שהיו לו עם רבנים. גם היום, החוס של הציבור החרדי אליו אמר ביולנט. לפני כמה שנים, חבר הכנסת ישראל אייב לר מהירות התורה צייטש בנואם במליאה את שירו של ביאליק 'אם יש את נפשך לדעת', ואמר שביאליק היה וגשאר ילד יהודי חרדי מושיבה'. אני יודע על בחורי ישיבה חרדים שקוראים בסתר את 'ספר האגדה' >>

הלאומי, רבר עברית. ביאליק ענה: לנה 'כמה חוס אתה עור רוצה שארבר עברית?'

רגל ורגל שם

בסכה פירקס בספר דן אגברי בפרשנות הייחודית של ביאליק לתרבות היהודית, ולי חסו עם הציבור הדתי היהודי של תקופתו. "כששואלים אתי אם ביאליק דתי", אמר אבי ניר, "אני תמיד ענה שהוא לא דתי במובן של קיום תר"ג מצוות, אבל אנחנו צריכים להפנת את תשמת הלב לשאלה מה זה אומר, מה פירוש דתי או לא דתי, ואולי ההגדרות הללו לא רלוונטיות עבור ביאליק. באחת ההודניות, שכתבוגו את ביאליק כמי שהיה מחובשי בית המדרש, הוא דבר מתקן ואומר שהוא לא 'יהי אלא עדיין, ביאליק הוא רגל מה רגל שם, הוא לא יוכל לני טוש לגמרי, הוא על חסך.

"אני תחשב שזו עם הגדרה לאומית. אדרי שארברו את השבת אל הקניינים ההודניים של עם ישראל קבשו את הדתי, המהילה, יש שם לוקה גסה, שתי אפשרויות – או האפשרות של ברידצ'בסקי, של מרד והתנגדות הפנינית עורף לכל הקניינים הללו, או האפשרות של ביאליק, שמבין שאם אתה מתנתק מן הקניינים התרבותיים היהודיים, מן אתה ככלל. לכן הוא תופס את ענייני הדת הללו לא כמובן הדתי שלהם, אלא כמובן תרבותיים של הדת הלאומית. זה גם המוקד לכל מפעל הכינוס של ביאליק, שתוכנן

העברית ולא 'הודש' העברית, משום שכאן נעוצה המחלוקת העקרונית בינו ובין אליעזר בן יהודה. ביאליק חרש יותר מילים מבן יהודה. מן יודע היום, למשל, שאת המילים 'יבוא', 'יצוא', 'מצלמה', 'תנובה', 'תאונה' ועוד, חרש ביאליק? אבל העניין הוא לא הכמות, אלא התי פיסה העקרונית.

"העיקר של ביאליק היה בראש ובראשונה להחיות מילים דוממות מתוך כל הלקסיקון של הספרות העברית לרודותיה, מתנ"ך והספרים היוצגים ותלמה, ולא רוקמת הלהות מילים קיימות, לשאל משפת אחרות או ממש להמציא. ביאליק רצה להחיות מילים קיימות שכבר לא בשימוש, ולפעמים במשמעות אחרת, כמין קנתי בשוני. זו הייתה הטענה שלו כלפי בן יהודה. במילים לחדש מילים מאבדות את מאומתן. אפשר ללכת לסדר ודעים במשנה ולמצוא מאגר שלם של מילים מיתרות כביכול, שאפשר להחיות.

"ביאליק לא היה סדר, וכל מה שגם לא שולל את ייחודו. הוא עצמו כותב תריס שירים ביידיש ועם ידדיו הוא מוסיף עקרונות. אבל עם אתה אפשרות להקים קטריה ליידיש באוניברסיטה הוא תמך בחומה, ששעה שאישים כמו אוסטיקס וקלאונר חשבו שרובם בצלם בחיל. פרופ' צבי לוח, שנפטר השנה, סיפר לי שהוא זוכר את הברך קוד של ביאליק ברנדיה, ואיך ביאליק ריבר יידיש עם אביו, קדיש לוח. קדיש אומר לביאליק: 'כלל זאת, הילדים שמעוים, לא נעם, אתה המשדר

חברה קדישא גחש"א

תל-אביב יש והמחז

חלוקת קדישא דפסחא

לאברכים ולמשפחות ברוכות ילדים נזקקות המתגוררות בערים:

אבנו חסין, אור יודרה, אריות, אור, איתמר, אלון טורה, אלקנה, בית איה-שפירם, בית ברק, בית ברק, ברוכין, ברכין, בת ים, בענת שמואל, גבעתיים, גני תקווה, גת רישון, הר כרית, הוד השרון, חוות יצור, חולון, חולנית, חיפה, יבנה, יקום, כפר א"ח, כפר תפוח, לרשם, מנזא דותן, מנזרלים, מעלה שטרון, נתן, נוף אפעל, נוף חמיות, נופים, נירית, סלית, עדינים, עליו יוקב, עמנואל, ענב, עין אפרים, פדואה, פזונים, צור תלוק, קרית אוט, קרית נטפים, רבבה, רחלים, ריקה, רמת אפעל, רמת גן, שבי שטרון, שוהם, שטיי תקווה, שקד, תל אביב-יפו.

במסגרת פעילות העדה חוסר של החברון קדישא, לעילוי נשמת הנפטרם אשר חוצא לכבוד בבתי העלמון של החברה, חלוקת החברה 'קדישא דפסחא' למשפחות נזקקות כמפורט להלן תסדר המטפסים והשדר לשותות דת.

החלוקה תבוצע פע' הקרטינוים הבאים:

למשפחות ברוכות ילדים נזקקות:

1. משפחות להם ששה ילדים ומעלה אשר אינם נשואים.
2. אין בבעלותם /או בשימושם כלי רכב כולל סוג.
3. מתגוררים ביישובים אבי בתחום שיופלו על ח"ק תל אביב (לפי הרשימה לעיל).
4. במסגרת החובשית איננה עולה על 15,000 ₪ ברוכנו לפש.

על המשפחות ללוא לקבש בקשה מוקדו לברכה בכתב: בקרוא: צילום ת.ה. (הכולל תרבות רשימת הילדים) + תועק מקורי של חשבון ארונתה או מים מאחד מחודשי העונה האחרונה על שם המבקש והצהרה על נטב הכנסתם.

מופס שלא יומלא ומלאאו או מופס ישן/ צילום יפסל על חסך.

טפסי בקשה לשנת תשפ"א ניתן לקבל במנקבות דלהלן:

במשדרי החברה קדישא, רח הלובר 33 תל אביב	בין השעות 09.00-15.00
במשדרי בני העלמן של החברה: ריקה, חולון, קרית שאוף ומלה יוקב	בין השעות 09.00-15.00
במשדרי רישום ההלוות של החברה בבתי העלמים: אביבול, תל השיבו, והלפסון	בין השעות 09.00-15.00
מרכז פדואה מעיני השעה ב'ב משרד מנהל העפל, ק"ג	בין השעות 09.00-14.00
עיריית בני ברק, מרד חרוב ובסוון, רח הדרן 31 פוד 5	בין השעות 09.00-14.00
עיריית בני ברק, אגר בריאה ופיקוד, רח ירושלים 58	בין השעות 09.00-14.00

המועצה המקומית עמנואל. מכירת הוועד.

ניתן להשיג אך רוק על טופס מקורי של החברה קדישא

על הפעולת להנעיד ידנית למשרד חברה קדישא בתל אביב. או לת"ד 29725 תל אביב, (מומלץ לשלוח בדואר 24) או יאודר מוס' "א" במסכת תשפ"א (24.01.2021). מקשות שיתנהגו באחרור או בפס, לא תאושרו.

אין מבוטרת זו עמום התחייבות מכל סוג למבקש החלוקה, והחברה קדישא שואת להחליט שלא לבעע את החלוקה ככלל, או שלא לבעע את החלוקה באיזה מן הישובים או בחלקם.

היום נוגלבלט
יור' ועדת עזקה וחוסד
בבית הכרד
אברהם מלה
מנכ"ל

חדר העבודה של ביאליק. במרכז נראה דיוקנה של אשתו מניה ביצור של חיים גליקסברג, מעל ארונות הספרים מימין ומשמאל פסלים של יהדות ומתניה מאת ברוך שץ, משמאל ציור של טולסטוי בחדר עבודתו מאת לאוניד פטרסנק

שחקים ביאליק בתל אביב. האם אתה מזהה שלוומה כזה יש המשפחות, אז שמדובר במשפחה שנילעל? "יש המשפחות לביאליק בשורה של בני מדרש חילוניים, ישבות חילוניות ומסגרות דתיות-חילוניות שונות. לא מוזמן קיבלתי פנייה מליבת תפילה ישראלי, ויש גם קהילות בעמק יזרעאל וברמת אפעל ועוד ועוד. כל אלה רואים בביאליק מורה דרך, ומיוצגים לא היום היא אחת. פעם לא היה בית בישראל שאין בו תנ"ך, ובכל סלון היה ארון ספרים. היום זה לא כך. יש טלוויזיה גדולה עם כל מיני שלטים, חשב וידע מה. התרחקנו מהתנ"ך, מהספרים. ביאליק עוד יש מקום, בחסד, וכל עוד האש דולקת אפשר להבעיר אותה מחדש".

אחת היוממות שאהב מוכיך בחיבורים הוא הספר 'העניי' בעניי', בחיבורת הקיבוץ המאוחד, ספר לילי דום שבו מופיע המפקט המקורי של ביאליק, ולצדו גרסה עברנית יותר של אפרים סידון. מה מפריע לך בכריכתו כזה?

"מדובר ביזומה פסולה שאין לה מקום. כמו שאסדר להביא את התנ"ך בלשון ימינו. אם לילדים היום קשה לקרוא את ביאליק, אני מציע את הפרשן שביאליק עצמו קטן בו - ביאורי מילים בתחתית העמוד. אבל לא ליצור משהו חדש".

ההנחה היא שכן מנגישים את היצירות הללו לומר הצעיר, וישאם לא, והמפקטם האלה ולכן לא יאבדו.

"להתחיל. היצירות הללו תלכנה לאיבוד אם יכתבו אותן חומש בעברית של ימינו, אם נותר על המקור ונגלגל זה וזה. לא זה בביאליק, זה על פולטיטיק". אבנר, שחי בבנגיעים, הגיע לבית ביאליק אחרי שנים רבות בתפקידו הרחב והחוקר בצבא. כשהשתחרר, בגיל ארבעים, יצא למסע כי שעור של "תורה, עבר והגמילות חסדים", כהגדרתו. "עסקתי בעיקר בעד רה לחילום סופניים", הוא מספר. "בכל שנת ממוכין הייתי יודע שבת הכנסת בבנגיעים, שם אבי היה מגיד שיעור. פעם לא היה בחדר הייתי יורד לתתברד במרד יזורה, הוה נתן לי רחבה לנפש. אלה היו השנים המאוות ביותר בחיי, ובמלחמה גם קספתי לא מעט במחוקק שקשור בעריכה, בדילמות היום של התי חום הזה, שבו גם התמחתי בצבא.

העיקר הוא שבו הריכזה הביא את ביאליק; רציתי לה בין כיצד הוא עובד ויהיה העם ניגוש לטקסטים חבונים מלאכת העריכה. כך הגעתי לבית ביאליק. מנהל הבית דאג, ויתן רובוטסקי, היה חייב ליתקום מתוך הגי רתך - או עוד לא היה ארכיון - וצמצא את עצמו מתן עניין, מתקן בדלים, בעיקר יודעים לא כוננים. אם היה מבחב שחשבו שהוא מועד לבביאליק, הדאיתי שהוא בעצם מועד לפרשישם, דברים מן הסוג הזה.

כאשר רובוטסקי התכוון לפרוש מנהל בית ביאליק, הציע לאבנר לנשט למכור אך הוא סירב. כמה חודשים לאחר מכן פנה אליו פעם נוספת. "דוא שאל אותי: 'אתה שריון מטפל בחילים סופניים, חבונים לבי', ואו אהב אהבו' יש לי חלום סופני שאתה לא יכול לשבן". זה רובוטסקי, למעשה ברד את הארכיון ביוחד נפרדת, והציע להפקיד אותי עליו. אודי שלושה ימים השתכח תשובה חובנית, ומאו אני כאן.

"ככל מה שחשבתם לארכיון, ביאליק אתה או חלקה סופני. חולה לאומי, אפשר לומר. לא מדובר רים ביוזורים לא כוננים של מחתבים, אלא במסמכים חשובים של ביאליק שכורסמו על ידי מויקים, באר כיון שלא היה מוגן מפני שריפת. אני מרגיש את החי שיתוב של מה שאני עושה. מיום שמענתי לרעת, לא ראיתי את החיים כמתנה. ייתכן שות תפיסה לא בריאה, אבל אם אתה רואה את החיים כששטמות שני כפתה עליו, מועדור גם הרצון לעשות בהם דברים משמעותיים. העבודה על ביאליק נוגנת הצדקה לקיום שלי".

מול האפשרות של ברדיצ'בסקי, של מרד והתנגדות והפניית עורף, ביאליק מבין שאם אתה מתנתק מן הקניינים התרבותיים היהודיים, מי אתה בכלל. זה המקור לכל מפעל הכינוס שלו

וכשעניתו 'בית ביאליק' המבודד ענה לי 'את', הוא לא היה סימטרי כלפי מודחים'. בעקבות תגובת כאלה יצאתי לחקור את הנושא, ולהראות כיצד כל הסיפור הוא עלילה אחת גדולה.

"מה שמדאיג אותי היום הוא שביאליק מוכר בעיקר כפן של ספרות ילדים. שרים אותו בן הוה יפה מאד, אבל אין לזה המשפחות. בבחינת הברנות נשאר מעט מאוד מביאליק, והוא נמצא לצד כל מיני ונכבדי שירה שמדור איש לא יזכור. צריכה להיות המשפחות לביאליק בכל מערכת החינוך. אם בכתי ספר יש תמונה של הרצלה, הוה מורית יהודיים, צריכה להיות גם תמונה של ביאליק, המשורר האלומי. החלום שלי הוא שבעוד עשד שנים תהיה תמונה של ביאליק בכל בית ספר, משום שהוא שייך לכל העם.

"גם אחרי מערכת החינוך, כולם יודעים לשיר את 'הבניסניו', ועבוד ישראלים רבים זה ביאליק, 'הבניסניו' הוא עוד יפהפה, אבל לעיתים קת נמאס לי ממנו. לא מדברים על שירי הנבע, שירי העם, שירי החלום ושירי האהבה, כל המכלול הזה. תפסו להבניסניו, כאילו זה רק זה ביאליק. צריך להכיר אותו לא בצורה הרומנטית, וגם לא רק במשורר. ביאליק היה גם מורה דרך, למשל, ולא הרשה לעצמו להתנתק מענייני ציבור. כשהשאלו אותו למה הוא עוסק בענייני ציבור במקום לכתוב עוד שירים, הוא אהר: מי השופט שבריעי וראמי שמעשה טוב חשבו פותח משור טוב?"

יש שיאמרו שהנחיה לעיסוקם ציבוריים הייתה המבט של ביאליק בשנים האחרונות לחייו, כשהמבט לא כתב שיריים חרישים.

"לא ולא. מאשית הרבו באורסה אנתו רואים שהוא מעודב בענייני ציבור, והוא לסופרים כדי שיהיה להם מעט כסף לחיות בכבוד. הוא תמיד היה מעודב".

מהיחזרה מחיקויים

אתה מתאר את 'עונג שבת', המפעל ההרפתקאי

ואת השירים שלו. ולצד זאת, ורמים חרדים כיצד ניים תמיד נלחמו בו, אז והיום. יש סיפורים על שירי פת ספרי ביאליק בטבריה לפני עשרות שנים, וגם היום יש שרואים בו עירק מליבת המדרש ואדם מוסכן, דווקא ככלל שהוא רגל פה רגל שם, כי הוא מציג מודל לכל המתלבטים. לברדיצ'בסקי לא מתנגדים, כי הוא לא מתיימר ולא יכול להסית אף אחד, אבל ביאליק מציג אלטרנטיבה".

שנא מודחים? להד"ם

אבנר עצמו מודאג נמה שהוא מזהה שכבת ביאליק או כצמצום של רמותו. הוא אמנם מכיר בכך שלעומת משוררים וסופרים עבריים אחרים - ברדיצ'בסקי, פיכ מן, גנסין ואחרים, ש"הפכו לרוחב", כלשונו - הצבו של ביאליק טוב, אבל "אם לא יתעוררו לנשוא", הוא מתן ריע, "אני לא אודע אם לביאליק היה קו בעוד חמישים שנה. לכן הספר שלי לא מונפה רק לחוקרים ולאנטי ספרות. הוא רוצה להחיות את ביאליק לעם".

מה מפריע לך באופן שבו ביאליק תפס הוזה?

"זה מוכר רק בצד המאוד מצומצם של השירה, בשעה שהמעגל שלו כולל הרבה יותר - כונס, רהנב, עריכה, מלו"ת. גם כמשורר, עוסקים בעיקר בשירה הלירית שלו. אני מאמין בכך שלכל אחד יש ביאליק שלו, ואין פסול בכך שאנשים מוצאים את הפן שמדבר אליהם, אבל אי אפשר לגמד את ההומת. כל פן כוה הוא חלק מביאליק, לא מלו. ביאליק, למעשה, לא מוכר לחלוטין, ואם כן, הוא מוכר בכל מיני עינותים".

אבנר מוכח למתוס אירודשנים שדכב בביאליק, ולפיו שנא את בני עדות המדה. המשפט שיוחס לו - שבאמצעות אבנר ואחרים שקדמו לו התברר בסיווח של משפט אחד, שגם אותו ביאליק מעולם לא אמר - הוא: "אני שונא את הערעבים כי הם רוצים לפרקעניים". בעקבות הרימו הוה, שהשתנת את ביצורתם של יוצג רים כמו איתן הנמיאס-גלס, יוסי סוכרי וקובי און, שאר שבאמצעות אבנר ואחרים שקדמו לו התברר בסיווח רים גם בספר החדש, מציג אבנר את וחווה המקורית של מי שאמר את המשפט הזה, בראה כיצד עוד בחיו נאלץ ביאליק להודות מעליו את הדימו הנענע, ואף מצטט כעשויים מקומות שבהם ביאליק מוכר בהעריכה ובאדרה לבני עדות המדה.

"כל הסיפור הזה היה ולא נברא", אומר אבנר. "אבל זה דימו שדכב, וצריך לתקן אותו. אני ודכ שיום אחד, בבית דולים, שאל אותי משה איפה אני עובד,